

gaan. De monsters moeten voorzien zijn van zeer precieze, op de stafkaart terug te vinden vindplaatsopgave en zo mogelijk van een watermonster (minimaal 10 cc) in een schoon potje. Verzendkosten kunnen worden vergoed. Adresseren aan: Zoölogisch Museum, Plantage Middenlaan 53, Amsterdam-C. (tel.020-947555).

Meer gegevens (uitgebreide vindplaats- en zoutgehalte opgaven determinatiekenmerken, verspreidingskaarten) staan vermeld in een onlangs verschenen artikel van H.Nijssen & J.H.Stock, "The amphipod, Gammarus tigrinus Sexton, 1939, introduced in the Netherlands (Crustacea)", Beaufortia, vol.13, nr.160, p.197-206. Deze publikatie is te verkrijgen bij de administratie van het Zoölogisch Museum, of is te lenen uit de Bibliotheek van de S.W.G., die er een exemplaar van bezit.

Adres van de schrijvers: Zoölogisch Museum, Plantage Middenlaan 53, Amsterdam.

Bert Buizer:

DE HONDSHAAI (SCYLLIORHINUS CANICULA LINNAEUS) IN HET ZEE-AQUARIUM.

De hondshaai behoort tot de orde der Pleurotremata en tot de fam. der Scylliorhinidae. Het dier komt vrij algemeen voor in de Noordzee. In de verschillende publieke aquaria in ons land is meestal wel iets op het gebied van haaien te zien. Veelal (te) is hier dan ook de Hondshaai vertegenwoordigd. Het zijn de mooi getekende, slanke bodemvissen met een echt "haaienuiterlijk". De dieren kunnen tot ongeveer een meter groot worden. De hondshaai plant zich door middel van eieren voort. Deze eieren zijn plasticachtige, doorzichtige en langwerpige kapsels, op de vier hoekpunten voorzien van een lange maar bijzonder kronkelige draad, waarmee het ouderlijk individu de eieren a.h.w. verankerd aan de daarvoor geschikte objecten. In gevangenschap plant de Hondshaai zich ook voort, maar het gebeurt nogal eens, dat het dier zijn embryo niet kwijt kan, omdat er zich geen goed voorwerp bevindt waar de draden zich om heen kunnen kronkelen, want eerst moeten de eerste twee draden ergens aan bevestigd worden en vervolgens "trekt" de haai het kapsel uit het moederlijk lichaam, waarna

zich ook de andere twee draden zich om het object in kwestie krullen. In het Zee-Aquarium te Bergen aan Zee zijn momenteel zeven van dergelijke cierkapsels voor het publiek te zien. Een bijzonder leuk schouwspel om de jonge dieren in het kapsel te zien rondzwemmen, want bij nauwkeurig gadeslaan is dit ook goed te bekijken. Men kan namelijk vrij goed door het plasticachtige kapsel heen kijken. Daar ziet men dan de jonge hondshaai in wording. Iets wat natuurlijk direct opvalt is de relatief grote dooierzak. Deze dooierzak bevat al het voedsel dat het dier nodig heeft om in leven te blijven tijdens z'n verblijf in het kapsel. Een waar kunststuk, want men moet niet vergeten dat de hondshaai bijna twee jaar nodig heeft om tot een volledige ontwikkeling te komen. Een der langste draagtijden in het hele dierenrijk! De hondshaai is een prima te houden aquariumvis die wat voedsel betreft geen moeilijkheden met zich meebrengt, want hij eet in gevangenschap zeepieten (Arvicola marina) en natuurlijk ook visvlees, want dat is een van de hoofdbestanddelen van hun natuurlijk menu. Iets opvallends aan deze vis is het bijzonder krachtig reukorgaan, want de hondshaai is vrijwel blind, net als de meeste haaien overigens. Toch weet de hondshaai zeer snel het in het bassin geworpen voedsel te vinden. Dit is dan het gevolg van het krachtige reukorgaan. Wanneer men hongerige hondshaaien in een bassin laat rondzwemmen, waarvan het water met koperhoudende stoffen is vermengd vindt de hondshaai het voedsel slecht. Van die koperhoudende stoffen is de stof koperacetaat het meest effectief, de haaien raken hierbij vrijwel hun hele reukvermogen kwijt. Koperacetaat wordt dan ook gebruikt bij de bereiding van de z.g. haaienafstotende tabletten, die tegenwoordig veel gebruikt worden bij onderzoekingswerk onder het wateroppervlak. Ook dienen ze om de uitrusting te completeren van vliegeniers e.d., dus voor militaire doeleinden. Men heeft nog meer proeven op dit gebied ondernomen. Een daarvan is het volgende: men voegde aan het water van een bassin met haaien koperacetaat toe en wierp vervolgens rottende vis in het water, maar slechts enkele stukken vis werden verorberd. Een volgende stap was het water te kleuren met een zeer sterk zwart kleurend pigment. Het resultaat was dat er geen vis geconsumeerd werd. Men heeft deze proef later met kikvorsmannen herhaald, en deze werden ook totaal met rust gelaten! Maar de uitzondering bevestigt de regel, want er zijn gevallen bekend, dat verwonde duikers uitgerust met de haaien afstotende tabletten toch werden aangevallen. Men kan dus nooit 100% zeker zijn, dat men tegen haaien aanvallen is beschermd.

De huid van haaiachtigen is beschubd, d.w.z. dat er in de lederhuid zg. verbeningen tot stand zijn gekomen. De schubben zijn ook dus eigenlijk beenplaatjes. Over het algemeen zijn de schubben vrij kalkarm, maar bij de haaiachtigen is dit beslist niet het geval ! Een schub van een haai bestaat uit een ruitvormig "Basaal beenplaatje", waarop zich in het midden een scherp puntje verheft, dat gewoonlijk in de richting van de staart wijst. Het aantal en de vorm van deze "schubtandjes" is een van de pijlers waarop de systematiek der haaiachtigen berust. De schubben liggen op korte afstand van elkaar, staande op rijen en dus met een kleine tussenruimte tussen de randen. De scherpe huidtandjes doorboren de slijmhuide en dit veroorzaakt de ruwheid van het haaievel. Vroeger gebruikte men de huid nog wel eens als schuurpapier, en men gebruikte het ook wel om een straf te voltrekken. Een klap met een handschoen van haaievel was dan ook in die tijden een geduchte straf. Op den duur valt de placoïde schub af en wordt door een nieuwe vervangen. Dit proces wordt nogal eens vergeleken met het wisselen van tandjes van kleine kinderen.

Verder is de hondshaai een erg interessante vis voor het zee-aquarium, maar het valt niet mee om hem als "amateur" te pakken te krijgen. Een enkele keer vang je wel eens een exemplaar met een zg. kornet, dat dan achter een boot wordt voortgesleept. Maar dan zijn de ex. juist net weer te groot voor mijn aquaria, want het grootste bij mij thuis is slechts 175 cm lang, terwijl er in het zee-aquarium te Bergen aan Zee kolossen van 21 en 10 kubieke meter zijn, waar de dieren prima te houden zijn. Men moet er echter wel voor zorgen, dat de hondshaai niet uit de bak kan springen, want het zijn toch levendige bodemvissen, die van tijd tot tijd hun "tourtje" door het bassin maken.

De dieren zijn verder prima in samenleving met andere vissen te houden, maar met garnalen, heremietkreeften e.d. is het maar zozo, want behalve vis en zeepieten, worden ook deze dieren opgegeten.

Tot slot rest mij nog te zeggen, dat men beslist de kans moet aangrijpen om eens een jonge hondshaai te bemachtigen ! Mochten er personen zijn, die nog meer interessante ervaringen met de hondshaai hebben, laten die dat dan in het Zeepaard neerschrijven !

Adres van de schrijver: Paulineweg 8, Bergen aan Zee N.H.
tel. 02208 - 3216.